

Училищните тоалетни

Практическо ръководство

за

директори на на училища

Наръчникът е създаден въз основата на:

Welsh Assembly Government

Consultation Document

School Toilets:

Best Practice Guidance for Primary
and Secondary Schools in Wales

Съдържание на наръчника:

1. Предговор
  2. Правна рамка и отговорности
  3. Политика за училищните тоалетни
  4. Достъп, безопасност и надзор
  5. Общи изисквания
  6. Тоалетни съоръжения
  7. Умивалници, вода и хигиена на ръцете
  8. Дамски хигиенни продукти и изхвърлянето им
  9. Тоалетна хигиена
  10. Управление и поддръжка
  11. Приложения
- А. Харта на училищната общност, свързана с училищните тоалетни (*Образец*).
- Б. Добра практика за деца с проблеми с отделителната система и за деца без проблеми с отделителната система.
- В. Стандарти за чистота на училищните тоалетни.
- Г. Как трябва да мием ръцете си?

1. Предговор

Целта на този наръчник е да насочи вниманието към това, което може и трябва да направи училището като организация, за да бъдат изградени и поддържани съвременни хигиенни възли в сградите на училищата.

Предложените критерии и показатели се стремят да направят училищните тоалетни достъпни, чисти и безопасни чрез насърчаване на приемането на най-високите възможни стандарти. В същото време се обръща сериозно внимание върху това как училището следва да образова децата как да се грижат за здравето си по най-добрия начин и същевременно да опазват условията, създадени за тях.

Задачите на Наръчника са:

- да направи анализ на мястото на процеса на управление на училищните тоалетни в рамките на цялостните процеси на организация и управление на училището;
- да обоснове връзката между поддържането на училищните тоалетни, правата на детето и грижата за прилагането им в ежедневно училищна практика;
- да предложи конкретни и практически стъпки за разработване на училищната политика за изграждане и поддържане на училищните тоалетни;
- да предложи възможни критерии и показатели, които следва да се отчетат при създаването на училищните правила за управление на тоалетните.

Наръчникът представлява ръководство, което описва в детайли добри практики за управление на училищните тоалетни. Тяхното звучене не е типично за българското училище. Но дава възможност на всяко училище да огледа собствената си ситуация и ако прояви желание и кураж – да се впусне в процеса – създаване на училищна политика за управление на училищните тоалетни.

Предназначен е за училищните директори, за институциите, упражняващи контрол в областта на здравеопазването, и за местните власти, които имат отговорности за изграждането и поддържането на материалната база на училищата.

Основен ангажимент на всички организации и институции е да се осигурят на децата необходимите съоръжения и чистота, за да бъдат насърчени да използват училищната тоалетна и да им се даде възможност да си мият ръцете старателно след използването ѝ. За да се случи това, е необходимо всички училища да осигурят основни неща като тоалетна хартия, течен сапун, топла вода и хартиени кърпи, за да се гарантира съблюдаването на хигиената на ръцете.

Препоръките за създаване на ефективна училищна политика за тоалетните бяха изработени в рамките на кампанията за осигуряване на по-добри тоалетни за учениците.

Беше създадена специална интернет страница, чиято задача е да повиши осведомеността за кампанията и да предоставя информация и ресурси на директори, ученици, родители, училищен персонал, здравни професионалисти, дизайнери и архитекти, журналисти и местната и националната власт. Интернет страницата осигурява набор от ресурси, които да помогнат на директори, учители и родители заедно и с участието на учениците да подобрят тоалетните в училищата.

МОМН насърчава училищните ръководни органи и родителите да използват тези инструменти, за да им помогне да подобрят условията в училищните тоалетни.

Добрите практики, описана в материалите, са силно повлияни от обсъждането на проблемите и с начините на създаване на стандартите за училищните тоалетни в Уелс.

Българският превод на наръчника с добрите практики беше осъществен с любезната подкрепа на г-жа Емилия Лазарова, директор на Втора английска езикова гимназия „Томас Джеферсън“, София, и благодарение на чудесната работа на младите преводачи от 11 Е клас (през учебната 2010/2011 година): Анелия Иванова, Антонио Тодоров, Беатриче Генчева, Бетина Начева, Бойка Василева, Вилиан Вълчев, Георги Цветков, Даяна Илиева, Десислава Димитрова, Деян Анев, Димитър Симеонов, Ема Русева, Елена Василева, Кристина Гюрова, Мариела Ангелова, Мартин Петров, Николай Съев, Николета Алексиева, Ралица Цветанова, Стефани Витанова, Теодора Данчева.

Стандартите за чистота са преведени със съдействието на Анета Тенева.

Разделът за ключовите стъпки в процеса на създаване, приемане и прилагане на политиката за училищните тоалетни е разработен от Мариана Банчева, Национална мрежа за децата.

Редактор на българския превод: Михаил Стефанов, Национална мрежа за децата.

2. Правна рамка и отговорности

Правата на децата

Конвенцията на ООН за правата на детето е международна конвенция за определяне на гражданските, политическите, икономическите, социалните и културните права на децата. Конвенцията определя като дете всеки човек под 18 години. Това правило е част и от Закона за закрила на детето (**чл. 2.** *Дете по смисъла на този закон е всяко физическо лице до навършването на 18 години.*). Основна препоръка на Конвенцията и на всички произтичащи от нея препоръки е задължението за прилагането на основаващия се на правата подход от всички институции и организации, които разработват нормативна уредба, пряко или косвено засягаща децата, и при всички политики, свързани с децата.

С оглед на това схващане всички деца и млади хора са носители на права и всеки, който им предоставя услуги и подкрепа, е задължен да ги подпомага да прилагат правата си. Важно е да се разбере кои от правата, в рамките на Конвенцията на ООН за правата на детето, са свързани с услугите или подкрепата, която е предоставена. Някои от членовете в рамките на Конвенцията на ООН за правата на детето могат да бъдат разглеждани като пряко свързани с темата на настоящия Наръчник, включително:

- Член 3 - В най-добрия интерес на детето;
- Член 6 - Правото да се развиват здравословно;
- Член 12 - Правото да участват във вземането на решения;
- Член 13 – Правото да изразява свободно мнение;
- Член 16 - Правото на лична неприкосновеност;
- Член 23 - Правото да получаваш специални грижи и подкрепа, ако имаш увреждане;
- Член 24 - Правото на висококачествено здравно обслужване.

Въпреки че тези членове покриват някои специфични права, те трябва да бъдат разглеждани в духа на цялата Конвенцията на ООН за правата на детето и нейните принципи, при планиране и реализиране на училищните политики за управление на тоалетните.

3. Политика за училищните тоалетни

Тоалетните са част от образа на училището - добър или лош - и имат ефект върху ученическия морал, поведение и здраве. Както Комисарят по детските въпроси на Уелс заявява в неговия доклад „Повдигане на капака на тоалетната чиния“ от 2004 година - „липсата на приоритет за тези най-базисни нужди е сигнал за много деца, че липсва обществен приоритет и уважение по отношение на самите тях.“

Проблемът е, че училищните тоалетни може да не са на високо място в бюджета на училището и приоритетите за подобрения. Въпреки това състоянието на училищните тоалетни често е измежду най-наболелите въпроси за учениците. Наличието на разписана политика за управление на училищните тоалетни е ясен сигнал към децата и родителите, че училището цени и уважава здравето, безопасността и благосъстоянието на учениците си. Политиката дава възможност на училището да развие и поддържа споделена философия и координиран подход към собствените училищни тоалетни и начините, по които на учениците е позволено да ги използват. Това окуражава училищата да проверяват тоалетните правилно и да имат предвид нуждите на учениците.

Всъщност важните въпроса са:

- Можем ли да си представим съвременно и модерно училище, което подценява състоянието на училищните тоалетни?
- Могат ли високооборудваните компютърни кабинети и спортни съоръжения в училищата да заместят добрите условия в тоалетните?
- Може ли да има качествено образование и лоши тоалетни?
- Могат ли да бъдат работещи посланията към децата за здравословен начин на живот, за уважение на личното достойнство, за изграждане и поддържане на добра околна среда ако училището не се грижи за тоалетните?
- Може ли училището да постигне съгласие между всички – ръководство, ученици, учители, родители, външни органи и организации – за изграждането и поддържането на училищните тоалетни?
- Вярват ли хората, че могат да променят ситуацията?

Основни принципи

- Училищата имат писмена политика за училищната тоалетна, която гарантира високото качество на тоалетните съоръжения в цялото училище. Политиката съдържа мерки, осигуряващи максимален достъп на учениците до тоалетните съоръжения през деня с цел насърчаване на здравето, благосъстоянието и възможности за учене на всички ученици.
- Политиката е съставена с участието на учениците и родителите и описва как училището възнамерява да поддържа тоалетните чисти, хигиенични и в добро състояние.
- Учениците са включени в разработването, одобряването, прилагането и прегледа на политиката. Учениците трябва да бъдат включени във всички етапи в съответствие с Конвенцията на ООН за правата на детето.
- Политиката е одобрена от ръководителите, комуникирана е с цялото училище и е редовно преразглеждана с участието на учениците и родителите.

Основни стъпки в създаването на училищната политика

Училището е център, в който се срещат интересите на държавата, местната власт, представителите на отделните училищни общности (учители, родители, ученици, административен персонал), на местната общност и на обществото като цяло, на различни институции и организации, имащи отношение към образованието. Основните принципи и правила на взаимоотношения между гореизборените групи са регламентирани в двата основни нормативни документа в образованието – Закона за народната просвета (ЗНП) и Правилника за прилагане на Закона за народната просвета (ППЗНП). Важна характеристика в процеса на създаването на работещи правила в училището е необходимостта от съгласуване на изискванията, които произтичат от нормативната уредба в образованието, но и от редица външни системи - за закрила на детето, за здравеопазването, за социалното подпомагане и др.

Предложените по-долу практически стъпки могат да бъдат използвани смислено и ефективно при наличието на минимум две условия. Първо, ако **формалните правила**, уредени чрез административен акт на директора на училището и процесът на създаването им, не се разглеждат като поредния задължителен документ, а като **механизъм за ефективна организация и управление на училището**. Създаването на ясни и еднозначни правила, тяхното визуализиране чрез приемането на официални текстове, поставени на публични места, придава значимост на процеса и на правилата и показва отношението на училището към проблематиката. Второ, ако при създаването на правилата се използва общностният подход, който предполага участието на всички заинтересовани групи във всички етапи на обсъждане на проблемите, на вземането на решения и на прилагането им. Включването на хората не само осигурява тяхното базово право на участие, но въвлича пряко всеки в процесите. Участието на ученици, родители, външни специалисти в разработването и внедряването на училищните политики може да помогне да се гарантира, че всички специфични потребности са задоволени по начин, който е културно и социално приемлив. Участието засилва ангажираността и привързаността към осъществяване на политиката, което може да укрепи стабилните резултати и ефективността.

1. Първият етап обхваща **определяне на механизъм за създаването и приемането на Училищната политика за тоалетните.**

1.1 **.Създаването на комисия или работна група** от представители на всички групи на училищната общност (директор/помощник директор, педагогически съветник/психолог, учители, ученици, родители, други) е едно от важните условия при стартирането на процеса. Важен момент при прилагането на тази стъпка много е наличието на ясни правила за избор на представителите. В състава на комисията може да има по един или двама представители на отделните групи, като това изцяло зависи от желанието и възможностите на училището. Неофициално правило е членовете на тази група да имат умения за водене на група и групов процес, тъй като ще трябва да се срещата и да модерират разговори и дискусии с представителите на училищната общност.

1.2. **Създаването и целта** на работата на комисията/работната група следва да са ясни и **оповестени** на всички, за да се осигури съдействието на отделните групи, в етапите, когато се събират препоръки и се обсъждат направените предложения.

1.3. Веднага след определяне на състава на комисията/работната група тя трябва да си разработи **план-график** относно това, което е необходимо да се свърши и времето, което ще е необходимо, за да бъде свършена работата.

1.4. Следващият момент от работата на комисията/работната група е **разпределението на отговорностите** в нея. Например, едни членове могат да направят анализ на направените промени в нормативната уредба, други да проучат потребностите от промяна сред представителите на своята група, като обща задача на всички е да популяризират предложените критерии и показатели за управление на училищните тоалетни.

1.5. Обсъждането на направените предложения или формулирането на такива предложения трябва да бъде регламентирано като **време и място** – например в часа на класа, на родителски срещи, на заседания на Ученическия съвет, на срещи на методическите обединения, на специални срещи на Училищното настоятелство. Тази стъпка може да се използва в началото на създаване на Училищната политика за тоалетните и при окончателното ѝ приемане преди да бъде гласувана на заседание на Педагогическия съвет и с това да бъде приета за официален документ.

2. Вторият етап е свързан със самия процес на разработване на Училищната политика за тоалетните.

2.1. В самото начало на този етап е важно да бъдат **изброени всички основни и допълнителни нормативни документи**, които ще се ползват, както и такива, които не са задължителни, но имат отношение към отделните части на Училищната политика за тоалетните.

2.2. Втората стъпка следва да бъде свързана с **изброяването и оформянето на основните формални/официални принципи, правила, права**, които са задължителна част от структурата на този училищен документ.

2.3. Да се **формулират неофициалните/неформалните и неписани правила и традиции** в конкретното училище, които въпреки че остават извън всички наредби, играят ролята на регулатори на взаимоотношенията между членовете на училищната общност.

Спазването и прецизното изпълнение на тази стъпка е много важно, защото някои от тези правила са по-мощен регулатор от всички други правила. Целите на тази задача са две. Едната е свързана с това, че е необходимо някои от тези правила, които имат конструктивен характер, да бъдат направени официални и узаконени. Втората е по посока на разработване на правила и норми, които неутрализират битуващите негативни стереотипи или очаквания.

2.4. **Набелязването на специфични правила**, изведени от опита на конкретното училище, е важна стъпка за утвърждаване на спецификата на отделните училища.

Тези правила могат да бъдат формулирани на базата на анализ на позитивния и негативния опит на конкретното училище. Това може да стане като в работен вариант се опишат най-честите и най-сериозните конфликтни или проблемни ситуации, а след това се потърсят начини за разрешаването им¹.

От особена важност за този процес е осигуряването на възможност и време за анализ на сегашната ситуация в училището и на потребностите на отделните групи. Това може да стане чрез формулирането на конкретни и измерими критерии и показатели, които могат да бъдат зададени от РГ или извлечени в предварителните обсъждания от първия етап.

---

¹ Стандартите на Уелс са разработени на този принцип – първо са описани всички възможни проблеми и конфликтни ситуации, като след това са формулирани правила, които да ги неутрализират.

2.5. Конкретизирането на определени процедури с най-малките подробности е от особена важност за постигане оперативност на Училищната политика за тоалетните и превръщането ѝ в работещ и обслужващ училището документ.

Примерите в това отношение могат да бъдат много и е въпрос на всяко училище, съобразно спецификата си, да определя и конкретизира тези процедури. Тази стъпка е свързана с **разработване на детайлизиран постъпков механизъм за прилагане на дадена норма**. Чрез него се уточняват защо, кога, кой, с кого, как, в какво време се прилага дадената норма.

“Защо” описва причините и предпоставките за прилагане на дадена норма.

“Кога” уточнява обстоятелствата, при които става необходимо прилагането на нормата.

“Кой” и “С кого” определят позицията на човека/хората, който/които взимат решение, сигнализируют или осъществяват изпълнението на нормата.

“Как” описва какви са процедурите за изпълнение на нормата.

“В какво време” описва периода на прилагане на нормата от момента на констатиране на нарушението на дадена норма до времето, в което се налагат и прилагат санкции относно действието ѝ.

Това е форма на прозрачност и равнопоставеност по отношение на отговорностите заедно с учениците и работи по посока на повишаване на доверието между различните групи. За да бъде Училищната политика за тоалетните действащ документ е необходимо да бъдат **ясно формулирани правила и нива за решаване на различни проблеми, които ще възникват**.

2.6. По отношение на правата и задълженията (отговорностите) на отделните групи важна стъпка е **прецизирането на формулировките и договаряне на границите** на приемане или отхвърляне на дадено поведение или норма. С оглед на това трябва да се търси максимална конкретност в описанието и формулировката с цел да се намали до минимум субективизма в тълкуването на дадено поведение и в прилагането на дадена норма. Наличието на разнообразни групи от ученици и възрастни, които учат или посещават училището, и които са носители на специфични културни норми изисква внимателно и уважително отношение към различието.

2.7. Определянето на съдържанието, структурата и обема на Училищната политика за тоалетните също е важна стъпка в този етап.

Тук са възможни различни решения - едно училище може да има отделна училищна политика за управление на тоалетните, друго училище може да реши, че това ще бъде оформено като административен акт на директора на училището, трето – може да го направи като приложение към Правилника за дейността на училището, четвърто – като част от други системни училищни политики – например за здраве.

При реализиране на тази стъпка от съществено значение е конкретното училище да си отговори на въпросите “Какво би му вършело работа?” и “Как може да направи Училищната политика за тоалетните достояние на всички?”

3. Приемане и гласуване на Училищната политика за тоалетните е третия етап от прилагането на практическите стъпки.

Предоставянето на възможност всички групи, съставляващи училищната общност, да участват в процеса на приемане на Училищната политика за тоалетните определя тяхното отношение към този документ, гарантира правото на избор и участие в спазването и прилагането ѝ, приобщава учениците и техните родители към позитивните практики в конкретното училище,

прави ги съмишленици, предпоставя утвърждаване на толерантност по отношение на заложените в този документ норми.

Преди окончателното гласуване от страна на Педагогическия съвет е добре да бъде използвана процедурата описана в т.1.5. Описаните в тази точка стъпки имат голям психологически ефект, макар че това най-често се пропуска в типичните практики в българското училище. Този процес осигурява УЧАСТИЕТО на всеки, така че да може да се чувства „съавтор“. Прилагането на тези стъпки отнема време, но всъщност само преминаването през тях гарантира ангажирането на всеки с каузата „чиста училищна тоалетна“. Всъщност всички значими проблеми на българското училище изискват прилагането на този подход на участието, на включването. Понякога в този процес първоначалните тези се променят, но преминаването на училищната общност през него понякога е по-важно за развитието на училището като организация, отколкото дори крайният продукт.

Затова за реализирането на тези стъпки е важно да бъде осигурено достатъчно време и възможности всеки да участва, по начин, който може. Основна отговорност на педагогическия екип в процеса е да помогне за практическото прилагане на член 12 от Конвенцията на ООН за правата на детето - правото да изразява тези възгледи свободно по всички въпроси, отнасящи се до него, като на тях следва да се придава значение, съответстващо на възрастта и зрелостта на детето. Това не означава подценяване на по-малките ученици, а предоставянето на информацията по разбираем за тях начин и осигуряването на процес, в който те да могат да участват пълноценно, според възможностите си.

Този подход е приложим в пълна степен и по отношение въвличането на родителите, които също имат нужда от подкрепа, насърчаване, улесняване, ако училището иска да ги направи свои съмишленици.

4. Четвъртият етап е свързан с процеса на прилагане на Училищната политика за тоалетните.

4.1. Създаване на съпътстващи инструменти. Такива са заповеди или инструкции на директора за опазване на чистотата, за провеждане на дежурствата и др. Може да изглежда пресилено, дори твърде „формално“ или ненужно, но колкото по-ясни, конкретни и видими са правилата и отговорностите на ключовите заинтересовани лица, толкова по-малко спънки ще има в процеса на прилагане на политиката.

Съпътстващите инструменти предоставят информация, осигуряват прозрачност и възможност за проследяване на ефективността в процеса на прилагане. Някои от предложените в този наръчник и в приложенията към него материали, могат да изглеждат твърде подробни, но те всъщност помагат за това всеки еднозначно да е разбрал основните ценности и желаното състояние. В класическия вид, разработен в материалите от Уелс, всеки, който отговаря за конкретен елемент от процеса, преминава специално обучение.

Основен принцип е делегирането на отговорности и доверие, но детайлните инструкции и описания, помагат за упражняването на контрол и за яснота кой носи отговорност за даден факт или процес във всеки един момент от изпълнението на политиката.

Училищните власти следва да са готови за това да се справят с различни проблеми и предизвикателства, които несъмнено ще възникнат в процеса на практикуването на политиката. Затова търпението, решимостта и последователността в прилагането на политиката трябва да бъдат източникът за мобилизиране в ситуации на „криза“. Понякога повтарянето на някои нарушения може да бъде сигнал за ново стартиране на процесите на разговори – отворени, конструктивни, целящи пазенето на ценностите, които училището е приела, а не търсещи вина и обвиняващи конкретни хора или групи.

4.2. Онагледяване на Училищната политика за тоалетните.

Тази стъпка предполага да бъдат намерени форми, начини и места за запознаване с Училищната политика за тоалетните. Документът може да бъде размножен и раздаден на всички ученици, копия от него могат да бъдат оставени в училищната библиотека, части от документа могат да бъдат отпечатани в по-голям размер и поставени на определени места в училището или в класна стая. Търсенето на различни варианти в това отношение е важно условие за действеността на Училищната политика за тоалетните. Традиционното прочитане еднократно в часа на класа или на родителски срещи е недостатъчно, за да се осигури спазването.

4. *Достъп, безопасност и надзор*

За да са здрави децата, те трябва да пият вода редовно през целия ден. Също така трябва да могат да изпразват пикочния мехур и червата си редовно и напълно. Децата трябва да имат свободен достъп до прясна питейна вода. Недостатъчният прием на течности може да се дължи съзнателно или несъзнателно на избягване на тоалетната или за недостатъчна възможност за посещението ѝ.

Има случаи, в които децата трябва да стискат преди да посетят тоалетната, но продължителното и системно стискане може да доведе до стрес и здравословни проблеми. Възможно е да се стигне и до запек и замърсяване на бельото. За някои деца всяко отлагане на изхождането е невъзможно. Функционирането на пикочния мехур и червата на всяко дете са индивидуални, техният капацитет е много променлив и е пряка функция на техния собствен график и от множество променливи фактори в ежедневието на детето. Ето защо е малко вероятно графикът на детето да съвпадне с училищния график. Учениците може да нямат възможност да отидат до тоалетна между всеки учебен час и може да има дълги периоди в учебния ден без почивка.

Ограниченият достъп до тоалетна в точно определено време насърчава практиката „Ще отида за всеки случай“, която може да доведе до синдрома на „малкия пикочен мехур“. Изпразването на пикочния мехур преди да е пълен докрай може да намали капацитета му, а това означава, че пикочният мехур няма да се приучи да издържа докато се напълни до краен предел. Това може да създаде проблеми, като например нужда да ходиш по-често до тоалетна през деня или нощта, и да се налага да бързаш за тоалетната, за да предотвратиш инциденти. В същото време се намалява и количеството течности, които детето може да пие, преди да има нужда да отиде до тоалетна.

Учениците могат да се въздържат от изпразването на червата си в училище. Това може да се дължи на липсата на уединение, на лошите санитарни условия и недостатъчното време да използваш тоалетната. Ключалките са от съществено значение за личното пространство – тяхната липса допринася за избягване на тоалетната. Тоалетните, които са в лошо състояние и се нуждаят от ремонт и по-често почистване стават източник на по-лошо отношение към тоалетната от страна на учениците. Училищните тоалетни могат да станат зона, забранена за възрастни. Важно е децата да се чувстват спокойни да използват тоалетните съоръжения по всяко време, като персоналът и учениците трябва да работят за разработването на стратегии за осигуряване на това.

Добри практики

- ❖ Тоалетните са отворени и достъпни за всички ученици през цялото време, в което е отворено училището.
- ❖ На учениците е разрешено да използват тоалетната винаги, когато имат нужда от това – това послание се включва в училищната политика и се комуникира открито и регулярно с учениците, учителите и родителите.
- ❖ Училищата комуникират с родителите необходимостта училищните власти да бъдат уведомявани в случай на специални нужди на тяхното дете по отношение на използването на училищната тоалетна.
- ❖ **Училищата се съобразяват с препоръките на ERIC и кампанията BOG Standard за добри тоалетни практики за деца с и без проблеми с отделянето (Анекс Б).**
- ❖ Тоалетните кабинки са отделни и имат врата с работеща ключалка, която учениците могат лесно да задействат отвътре, но не може лесно да се отвори отвън от други ученици.
- ❖ Служителите са снабдени със средства за отваряне на вратите отвън (например със специален инструмент или ключ) в случай на спешност. Училищата трябва да обсъдят съхранението на ключовете в случай, че тоалетните не са разположени близо до офиса на персонала.
- ❖ В съответствие с цялата училищна политика срещу агресията, която училищата са задължени да имат, се осъществява превенция на насилието в тоалетните чрез ясно комуникиране на общоприетата училищна политика с персонала и всички ученици (използване на тоалетната само по предназначение, забранено е събирането на групи ученици и груповите разговори и др.)

- ❖ Прилага се процедура по изненадващи проверки в тоалетните или подобни средства за мониторинг от страна на училищния персонал с цел предотвратяването и разпознаването на насилието или други действия, които могат да бъдат тълкувани по този начин.
- ❖ Пушенето от страна на учениците е забранено на територията на училището, като са създадени процедури за гарантиране на изпълнението на забраната в рамките на тоалетните зони.
- ❖ Индивидуалните права по отношение на достойнството и личните вярвания не се омаловажават при управлението и обезпечаването на тоалетната.
- ❖ Видеонаблюдение трябва да се прилага само при крайна необходимост, след като всички други възможности са опитани безрезултатно. Училища, които записват видео с камери за наблюдение, са задължени от закона да се съобразяват с принципите на Закона за закрила на личните данни.

5. Общи изисквания

В района на умивалнята и тоалетната училището трябва да поощрява безопасност, сигурност, добра поддръжка и удобство на използване. Учениците имат нужда да се чувстват комфортно и да бъдат насърчавани да използват тоалетната. Това, което трябва да се има предвид е, че добре осветените, светли и цветни тоалетни помагат за подсилване на детския морал. Включването на децата в изработването на техния дизайн и декорация насърчава усещането за собственост, училищната гордост и намалява вандализма.

Лекотата на чистенето също трябва да бъде взета предвид при дизайна и преоборудването на тоалетните. Повечето от училищните тоалетни се нуждаят от почистване най-малко два пъти на една учебна смяна. Удълженият учебен ден може да увеличи нуждата от хигиенизиране до три, четири или повече пъти в зависимост от броя на децата, които ползват тоалетните в рамките на една учебна смяна. Трябва да се има предвид, че всички нередност оказва неблагоприятен ефект - риборите със сапун, които пропускат вода, счупените ръбове и напуканите повърхности също допринасят за възприемане на обстановката като мръсна или за невъзможност да бъде осъществено почистването по най-добрия начин, което също е предпоставка за замърсяване.

Добри практики

- ❖ Всички умивални/тоалетни зони са предпазени от неблагоприятно време.
- ❖ Тоалетните са достатъчно осветени. Може да се използва фотоклетка или поне да се предвиди труднодостъпно разположение на ключовете за осветлението.
- ❖ Всички прозорци имат матирани стъкла, така че писоарите или вътрешността на кабинките да не могат да бъдат видени отвън.
- ❖ Тоалетните са достатъчно топли, за да са комфортни през зимата.
- ❖ Кабинките имат стени и врати, през които да не може да се наднича отгоре или отдолу. Не трябва да има пролуки на пантите.
- ❖ Вратите са поставени здраво на стените или преградите, така че да не могат да бъдат повдигнати от пантите си. Вратите се затварят плътно, но плавно към рамката, така че да се избегне прищипване на пръстите.
- ❖ Кабинните са достатъчно здрави, за да устоят на естествено износване.
- ❖ Ако е възможно, трябва да се използва цялостно водопроводно решение, в което казанчетата и тръбите са скрити от панели. Достъпът до таблото трябва да е заключващ се и да не е достъпен за отваряне от учениците.
- ❖ Писоарите са самостоятелно заградени.
- ❖ Писоарите са позиционирани така, че да не се вижда отвън, когато вратата е отворена.
- ❖ Огледалата са позиционирани така, че не позволяват хората да виждат писоарите или кабинките от външната врата.
- ❖ Изпускането на неприятни миризми трябва да бъде предотвратено. Това може да бъде решено чрез почистване адекватно на честотата на използване, добрата вентилация, освежители за въздух и автоматична тоалетна инсталация. Механичната вентилация може също да бъде изискване тъй като отварянето на прозорец невинаги е адекватно или практично.
- ❖ Ако се налага отваряне на прозорци с цел вентилация, то те трябва да бъдат разположени така, че да не могат да бъдат видени писоарите или вътрешността на кабинките.

6. Тоалетни съоръжения

Броят на осигурените тоалетни трябва да е адекватен на възрастта, пола и броя на учениците и всички съответни специални изисквания, които може да имат. Той никога не трябва да е по-малък от постановения в **наредбата за училищните съоръжения от 1999**.

Неспособността за осигуряване на подходящи тоалетни за учениците с увреждания дискриминира група, която иначе е насърчавана да учи в общообразователните училища, **и е в противоречие с изискванията на наредбата за училищните съоръжения от 1999**. Изискванията на учениците с други специални нужди също трябва да се вземат под внимание, например учениците със запек може да се нуждаят от специални кошчета за изхвърляне на медицински продукти, а за някои ученици с когнитивни затруднения може да е трудно да намерят тоалетните, ако те са твърде отдалечени от класните стаи.

Местоположението на тоалетните също е важно, тъй като може да се наложи учениците да изминат известно разстояние в училището, за да стигнат до тях. Това може да накара учителите да не пожелаят да пускат учениците от час, за да посетят тоалетната. Тоалетни, които са разположени далеч от класните стаи, представляват затруднения за учениците със специални нужди. Тоалетните близо до всяка класна стая или група от класни стаи са особено добро решение. Те осигуряват на учениците по-лесен достъп до тоалетните по време на уроците и улесняват учителите при наглеждането на учениците.

Задължителни минимални стандарти:

Наредбата за училищните съоръжения от 1999 определя минимални стандарти за училищните помещения. Наредбата определя броя тоалетни и мивки, които трябва да се осигурят според броя ученици във всички съществуващи и нови държавни училища.

Тоалетни:

- ученици над 5 годишна възраст - 1 тоалетна на всеки 20 ученика;
- ученици на възраст под 5 години - 1 тоалетна на всеки 10 ученика;
- в специални училища - 1 тоалетна на всеки 10 ученика, без значение от възрастта.

Мивки

Където мнозинството от ученици са на възраст под 11 години - толкова мивки колкото тоалетни.

Където мнозинството са над 11-годишни:

- Умивални с една тоалетна трябва да съдържа поне 1 мивка.
- Умивални с 2 тоалетни трябва да съдържа поне 2 мивки.
- Умивални с 3 или повече тоалетни трябва да имат мивки, които да са минимум две трети от броя на тоалетните.

Наредбата изисква също така тоалетните за момчета и момичета над 8 годишна възраст да бъдат разделени. Момичешките тоалетни не трябва да имат писоари. Тоалетните за обслужващия персонал, освен тези за хора с увреждания, трябва да бъдат отделени от тоалетните за ученици. Осигуряването на основния брой тоалетни само по себе си не означава, че всички стандарти са достигнати. **Законът** изисква тоалетното оборудване (тоалетните чинии, писоарите и мивките) да бъде адекватно по отношение на възрастта, пола, броя на учениците и каквито и да са специални изисквания, които те могат да имат.

Добри практики

❖ Има достатъчен брой тоалетни кабинки за момичетата и момчетата, за да се избегнат значителни опашки през пиковите периоди на употреба. Броят на кабинките за момчетата да е поне равен на

броя на писоарите.

- ❖ Тоалетните са в добро състояние, така че да могат да се справят с високия поток от потребители.
- ❖ Санитарните прибори и инсталациите са с добро качество и със здрава конструкция. При изграждането им трябва да се взимат предвид и разходите по бъдещата поддръжката и замяна.
- ❖ Тоалетните и приборите са точния размер и височина за учениците, които се очаква да ги използват. (размер и височина на тоалетните, мивките, поставките за тоалетна хартия и др.)
- ❖ Промиващото устройство на тоалетните работи и е лесно за употреба, дори за много малки деца. (Трябва да се предвидят тоалетни, които имат леко и пълно промиващо устройство, или такива с автоматичен механизъм).
- ❖ Всички тоалетни имат седалки. (Тези с отвор отпред на седалката може да са най-хигиенични).
- ❖ Всички тоалетни имат капаци. (Добра практика за капациите е да се затварят, когато ученикът пусне водата, за да намали разпространението на капки вода).
- ❖ На всички писоари водата се пуска автоматично и имат подходящ начин за оттичане.
- ❖ Във всички кабинни е осигурена тоалетна хартия в началото на деня, а процеса на презареждане се извършва в разумно време по средата на деня, освен ако презареждането не е предизвикано от загуба, за която е съобщено от ученик или член на персонала.
- ❖ Осигурена е мека тоалетна хартия (тя е за предпочитане пред твърдата, непопиваща хартия. Твърдата хартия е непопулярна и е допълнителен фактор за отбягване на тоалетната).
- ❖ Автоматите за тоалетна хартия са здрави. Ако те са заключени гръб в гръб между кабинките, е по трудно да бъдат разрушени.
- ❖ Автоматите за тоалетна хартия са достатъчно големи, за да побират стандартни рула. Заключващ се шкаф за резервни рула трябва да бъде разположен в близост.

Тоалетни за хора с увреждания:

- ❖ Учениците с увреждания имат напълно достъпни тоалетни, до които могат да се стигнат бързо и лесно, където и да се намират в училището. Това не е ограничено в специалните училища, тъй като има ученици със специални нужди и в обикновените училища. Достъпът до негодните тоалетни може да бъде с електронен ключ, за да се предотврати ползването на тоалетните от други ученици.
- ❖ **BC8300 и ЧАСТ М от строителната наредба** засягат тоалетните за хора с увреждания и изискват всяка тоалетна с повече от 4 кабинки да има и поне една достъпна за тях.
- ❖ Няма стъпала или други препятствия, които могат да причинят трудности за хората с инвалидни колички или хората с ограничена подвижност. Трябва да се предвидят и нуждите на потребители с намален слух, зрение или друг сетивен проблем.
- ❖ Кабинките са достатъчно големи, за да се управлява инвалидна количка.
- ❖ Те имат вграден парапет на удобна височина.
- ❖ Има възможност за приспособяване на рампа и член на персонала (някои потребители ще имат нужда от подкрепа.)
- ❖ Автоматът за сапуна и чешмата са подходящи за потребители с лош контрол, координационни проблеми и/или ограничена подвижност.

7. Мивки, вода и хигиена на ръцете

Микробите са навсякъде. Те се прехвърлят върху ръцете ни при допир с други хора, животни, телесни течности, замърсени повърхности и сурови храни, при кашляне и кихане. Освен това микробите могат да проникнат в тялото (например при хранене без да са измити ръцете). Миенето на ръцете със сапун и течаща вода е единственият, най-ефективен начин за ограничаване на възможността микробите да причинят инфекции. Изследванията показват, че качествено измиване на ръцете след посещение на тоалетната намалява разпространението на стомашно-чревни инфекции.

Миенето с течен сапун и течаща вода премахва най-много микроби от ръцете. Най-добре е използването на течен сапун и хартиена кърпа за еднократна употреба, тъй като споделеното ползване на калъп сапун и общи кърпи може да предаде микробите от човек на човек. Употребата на антибактериален течен сапун осигурява по-добра защита. Четките за нокти не са препоръчителни. Хартиените кърпи за еднократна употреба са най-добрата възможност за подсушаване на ръце, тъй като влажните кърпи представляват уютно скривалище за микробите. Кърпите на ролка не са препоръчителни, но ако се употребяват, следва да са обект на ежедневна проверка и наблюдение и да се сменят ако са видимо замърсени или влажни, ако ролката е размотана от стената, ако са увиснали или пък ролката се е свършила. Измитите ръце могат да бъдат повторно замърсени ако не са подсушени или ако са неправилно подсушени (например със замърсени кърпи на ролка, или ако не са напълно подсушени от машините за изсушаване).

Тоалетните са неподходящо, непривлекателно и нехигиенично място за монтиране на устройства за пиене на вода и този факт ще отблъсне децата от консумация на вода. Не бива тоалетните да се ползват като място, осигуряващо питейна вода.

Добри практики

- ❖ Мивките са разположени в непосредствена близост до всички тоалетни и писоари.
- ❖ Всички мивки работят изправно.
- ❖ Всяка мивка има топла и студена течаща вода. Препоръчително е да има смесител. Водата трябва да е топла, но не толкова, че да опари някого (трябва да бъде настроен безопасният максимум за температура (42 C) *).
- ❖ Ако се използват смесители с предварително дозиране на водата, те стоят отворени достатъчно дълго време, което да позволява учениците да измият добре ръцете си.
- ❖ На кранчетата в тоалетните е оказано „не е питейна вода“. Източниците на всякаква питейна вода са разположени извън зоната на тоалетните. Училищата трябва да осигуряват полезна питейна вода на разположение на учениците, безплатна, разположена на други места в училището – с информация, която ясно обозначава местоположението ѝ.
- ❖ Минимум един стенен автомат за течен сапун е монтиран между всеки две мивки.
- ❖ Автоматите за течен сапун се презареждат ежедневно и се почистват при зареждане (не само да се допълват). Автоматите, които се зареждат с пълнители за еднократна употреба са най-подходящи. Сапунът не трябва да капе от автоматите.
- ❖ Устройствата за изсушаване на ръце позволяват голям брой потребители да сушат ръцете си за кратък период от време. Хартиените кърпи са най-препоръчителни от хигиенна гледна точка, но трябва да се презареждат през деня.
- ❖ Осигурено е наблюдение над миенето на ръцете и ходенето до тоалетна за малки деца и деца със специални нужди (Научи микробите на урок).
- ❖ Тоалетните и зоните за измиване са оборудвани с кошчета за отпадъци с капаци за използваните кърпи за ръце.
- ❖ Във всички тоалетни за ученици и персонал има упътване за това кога и как да си мият ръцете.
- ❖ Тоалетните са снабдени с нечупливи огледала на подходяща височина за потребителите.

8. Санитарно-хигиенни материали за жените и изхвърляне

При много момичета менструацията започва, докато са в началните класове. Някои от тях може да се срамуват или да се чувстват неудобно поради факта, че са сред първите с менструален цикъл, и се нуждаят от помощ, за да се справят лесно с този период от месеца и това да се случва в санитарни условия. Те трябва да се чувстват комфортно по отношение на набавянето и изхвърлянето на санитарни продукти, като това не привлича вниманието към тях. Липсата на съоръжения за изхвърляне създава неудобство и насърчава нехигиенични практики.

Добри практики

- ❖ Санитарни съоръжения, от които могат да се вземат дамски превръзки/тампони без необходимост от съдействие от възрастен, са поставени във всички съответни според възрастта тоалетни за момичета (на възраст от 8 или повече години). *В средните училища* - всички отделни зони за тоалетни (с две или повече тоалетни кабинки) за момичета са снабдени с автомати за санитарни продукти. В основните училища - най-малко една зона от тоалетни за момичета на възраст от 8 и повече години е снабдена с автомат за санитарни продукти.
- ❖ Всички момичета редовно биват информирани (включително в началото на всяка учебна година), че има на разположение санитарно-хигиенни материали, които могат да бъдат набавени по дискретен начин (включително и от определени жени) в случай на спешност по всяко време.
- ❖ Пликчета за еднократна употреба или тоалетна хартия са на разположение в кабинките за момичета за обвиване на употребени санитарни материали.
- ❖ Специални кошчета за санитарни отпадъци са на разположение във всички възрастово съответни тоалетни за момичета в индивидуалните кабинки. Не е достатъчно да има само обикновени кошчета за отпадъци.
- ❖ Специалните кошчета за санитарни отпадъци се изхвърлят достатъчно често, от лицензирана компания, която не позволява препълването им или отделянето на миризми.

9. Хигиена в тоалетната

Въпреки че е много вероятно тоалетните чинии да бъдат заразени с микроби, рискът от предаване на микробите обикновено е нисък. Независимо от това, пренасянето на заразата може да стане чрез директен контакт със замърсената повърхност, например при допир с тоалетната чиния, напръскване или по време на пускане на водата. Поради тази причина тоалетните трябва редовно да бъдат проверявани през деня и да бъдат почиствани и дезинфекцирани при необходимост. Честотата на процедурите за почистване и поддръжка ще зависи от това колко деца използват обекта и от това дали те имат добри навици за ползване на тоалетната. Когато почистването се извършва само веднъж на ден е много по-вероятно тоалетните да станат нехигиенични и да бъдат избягвани от някои деца. Добър практически наръчник за почистване на училищните тоалетни, заедно с листовите за проверка е достъпен в уеб сайта на **BOG Standard**.

Добри практики

- ❖ Пълното тоалетно оборудване, включително тоалетните чинии в кабинките, се почиства основно в края на всяка учебна смяна, както и във времето извън междучасия през деня — със зачитане на нуждите на учениците, които се нуждаят от тоалетните по това време.
- ❖ Мивките се почистват в началото на всеки ден с установена процедура за проверяване и поддържане на този стандарт през учебния ден.
- ❖ Монтираните автомати и съоръжения и оборудването се почистват в началото на всеки ден и надлежно се поддържат през учебния ден.
- ❖ Местата, на който често има контакт с ръце, като дръжките на тоалетните казанчета, кранчетата, бравите на вратите и кошчетата се почистват и дезинфектират редовно.
- ❖ Общите тоалетни помещения/помещения за измиване се почистват в края на всеки ден с материали, които унищожават и в достатъчна степен възпират развитието на микробите.
- ❖ Когато е възможно, се използват кърпи за еднократна употреба. Ако се използват кърпи за многократна употреба, те трябва да бъдат обеззаразявани след всяка употреба или поне веднъж на ден. (Кърпи и други почистващи принадлежности могат да бъдат обеззаразявани чрез машинно пране с гореща вода (поне при 60 C).
- ❖ Парцалите, използвани за почистване на силно замърсени площи, например от повръщане и изпражнения, се почистват в предназначена за целта мивка, изплакват се с дезинфектант, изцеждат се колкото може повече, изсушават се бързо, за предпочитане при високи температури, след което се съхраняват с почистващата част, насочена нагоре.
- ❖ Парцалите никога не се почистват в мивка, която се използва при приготвяне на храна (парцалите за еднократна или многократна употреба, които могат да се изпират машинно са идеални).
- ❖ Кърпи, парцали и т.н., използвани за почистване на тоалетни помещения, не се използват за други зони в училището.
- ❖ Оборудването, използвано за почистване на тоалетните, е обозначено с цветове, за да се предотврати използването му в други помещения на училището.
- ❖ Налична е система за наблюдение на чистотата на умивалното/тоалетното оборудване и помещенията, в които е разположено.

10. Управление и поддръжка

Ученическите тоалетни представят образа на училището - добър или лош - и въздействат върху ученическия морал, поведение и не на последно място върху здравето. Състоянието на училищните тоалетни може често да бъде от голямо значение за учениците и посещаващите родители. Добре поддържаните хигиенични тоалетни осигуряват видим признак за децата и родителите, че училището цени и уважава здравето, безопасността и доброто физическо състояние на учениците си. Важно е за училищата да управляват хигиената и поддръжката. Веднъж занемарена, тоалетната става много трудна за почистване. Лошото състояние на тоалетните по никакъв начин не помага за възпирането на вандалските прояви.

Финансирането на училищата се осигурява чрез техния делегиран бюджет, за да се осигури ежедневна поддръжка. Всяко отделно училище, заедно с представителите на местната власт, трябва да определи дали училищните тоалетни са на етап, в който не могат повече да бъдат поправяни безопасно, или не отговарят на **наредбата за училищните помещения** и се налага замяна, допълнително оборудване и подобрение. Местните власти са отговорни за инвестиции в училищните помещения и решенията за тези инвестиции са единствено техни, като те се правят с оглед на нуждите и средата в техните училища. Ремонтът на тоалетните може да бъде част от цялостната инвестиционна програма или трябва да бъде част от програмата на местната власт за поддръжка, подготвена съвместно с техните училища.

Добри практики

- ❖ Училището разполага с бюджетни средства за ремонт, поддръжка и почистване на тоалетните.
- ❖ Училището е създадо отделен процес, позволяващ на персонала и учениците да докладват дефекти, рискове и загуби на ресурс, който процес е подходящо комуникиран.
- ❖ Всички оплаквания се приемат сериозно и се разрешават в срок.
- ❖ Налице са определени лица, а в някои случаи и цяла група, които управляват различни аспекти на надзора и контрола на умивалните/тоалетните.
- ❖ Използват се дневни, месечни и годишни контролни листове за управление на тоалетните. (Използвайте данните за финансови цели и подобряване на съществуващи действия и набавяния).
- ❖ Повреденото тоалетно оборудване трябва да се възстанови в период от 24 часа.
- ❖ Инспекционните графици се записват, като данните се използват за контрол и подобряване на съществуващите процеси и дейности.
- ❖ Води се списък на инспекции / поддръжка на тоалетните от страна на местните власти и се съхраняват заедно с данните за училищните инспекции/поддръжка и поправка.
- ❖ Осигуряването и поддръжката на умивални/тоалетни съоръжения се докладват и дискутират на срещите на училищния борд.
- ❖ Кратък отчет е включен в Годишния Доклад на Училищните Бордове, свързан с предоставянето на тоалетни съоръжения за учениците, регистрирани в училище и въведените разпоредби с цел осигуряване на достъп, безопасност и чистота.
- ❖ Въпросът за стандартите на тоалетните и поддръжката им се включва в дневния ред на други училищни срещи, например тези на персонала, училищния съвет и на РТА. (Темата се включва в ежеседмичния бюлетин и отчетите на директорите).
- ❖ Подобно, темата за поддръжката на тоалетните трябва да бъде обсъждана и на други училищни срещи, в които участват представители на персонала.

11. Приложения

- А. Харта на училищната общност, свързана с училищните тоалетни (*Образец*).
- Б. Добра практика за деца с проблеми с отделителната система и за деца без проблеми с отделителната система.
- В. Стандарти за чистота на училищните тоалетни.
- Г. Как трябва да мием ръцете си?

Харта на училищната общност, свързана с училищните тоалетни

Образец

Име на училището:**Дата на приемане на този документ:****Дата на следващо преглеждане:****Хората, отговорни за графика и мониторинга на политиката, са:**

Този документ, свързан с политиката за тоалетните в училищата, е съставен в съгласие с ученици, родители, училищен персонал, директори и медицински сестри.

Училището активно подкрепя нуждата за свободен достъп до добре поддържани, чисти, лични и безопасни тоалетни съоръжения през целия ден в училище.

Настоящият документ е свободно достъпен за цялата училищна общност. Одобрен е от ръководителите на училището и от учениците, и може да бъде открит в училищния бюлетин, на интернет страницата на училището и в училищните програмни документи.

Ние ценим и уважаваме своите ученици и искаме да имат възможност да се ползват от добра училищна база и добри практики. Училището осъзнава, че една добре поддържана тоалетна, където учениците се чувстват комфортно и безопасно, и имат пълен достъп през целия учебен ден, е крайно необходима за здравето, благосъстоянието и ученето.

Цели:

- ❖ Да увеличи до най-голяма степен достъпа на учениците до тоалетните през деня с цел подобряване на здравето, благосъстоянието и възможността за учене на всички ученици.
- ❖ Да предостави на училищната общност тоалетни съоръжения с добро качество.

Ключови ангажименти

- ❖ Да се уверим, че тази политика е приета и спазвана от цялата училищна общност – администрацията, преподавателския екип, персонала, учениците, родителите.
- ❖ Да се уверим, че всички училищни тоалетни ще са отворени през целия учебен ден. Въпреки че учениците могат да използват тоалетните съоръжения в междучасията и обедната почивка, ние трябва да гарантираме свободния им достъп до тоалетните по всяко друго време. Осъзнаваме, че нуждата за използване на тоалетната е строго индивидуална и не се подчинява на програмни графици. По тази причина и за да намалим необходимостта учениците да излизат от учебните часове, ще предвидим регулярни и достатъчно чести почивки за тоалетна (на всеки 45-60 минути). Осъзнаваме, че някои ученици се чувстват комфортно да използват тоалетната, само когато са сами и ще позволяваме на децата тихо да влизат и излизат от клас, за да използват тоалетната, без допълнителни коментари.
- ❖ Да гарантираме, че тоалетните и умивалните съоръжения са подходящи за разнообразието на евентуалните потребители, в това число ученици с увреждания и специални нужди, като подсигурим адекватно осветление, инсталации и обзавеждане.
- ❖ Да се уверим, че тоалетните и умивалните съоръжения са съобразени с нуждите на всички ученици от етнически и религиозни малцинства, както и да се уверим, че тези нужди са посрещнати по чувствителен, информиран и подходящ начин.
- ❖ Да се уверим, че тоалетните съоръжения осигуряват визуална и звукова уединеност на учениците, като държим на склад допълнително количество ключалки на врати за кабинки.

- ❖ Да гарантираме, че всички тоалетни зони по всяко време разполагат с достатъчно топла и студена вода, сапун, съоръжения за сушене на ръце и тоалетна хартия в поставки, разположени на удобна височина.
- ❖ Да се уверим, че кошчетата за санитарни отпадъци във всички женски тоалетни (за момичета над 8-годишна възраст) са обслужвани регулярно и да осигурим кошчета във всяка отделна кабинка (където е приложимо).
- ❖ Да приложим и поддържаме режим на ефективно почистване, супервизия и инспекция, за да осигурим адекватни стандарти на снабдяване и чистота през целия учебен ден.
- ❖ Да разположим съоръженията с питейна вода на сигурни и подходящи места, а не в тоалетната.
- ❖ Да осъществяваме наблюдение над тоалетната през междучасията и обедната почивка, ако учениците имат нужда от това. В случай, че учениците поемат тази роля, трябва да ги обучим и осъществяваме супервизия, за да сме сигурни, че те осъществяват задълженията си коректно и не ограничават свои съученици от използване на тоалетната както и когато те имат нужда от това.
- ❖ Да търсим активно гледни точки от цялата училищна общност във връзка с каквото и да е безпокойство относно тоалетните и достъпа до тях (осигуряване на улеснена процедура за учениците да докладват липси или проблеми) и да се отнасяме сериозно към сигналите и да разрешаваме своевременно всички проблеми, посочени от учениците.
- ❖ Активно съветване и въвличане на учениците в управлението на тоалетните (посредством Училищния съвет или създаване на работни групи)
- ❖ Насърчаване на учениците да уважават себе си и тоалетните (посредством Училищния съвет, в часовете по лично и социално здраве и гражданско образование, по време на дискусиите проведени с учители, както и чрез програмата за социални, емоционални аспекти на ученето) и създаване на ученически правилник за поведение на учениците в тоалетните и прилежащите им помещения.
- ❖ Редовно включване на въпроси относно поддържането на тоалетните в подходящи за темата събрания на Училищния съвет, родителски и административни срещи.
- ❖ Да се осигурят вътрешни места за социален контакт, така че тоалетните да не се използват с такава цел.
- ❖ Да се допълва и поддържа годишният преглед на политиката, която трябва да продължи да се спазва и да не загуби своята адекватност с времето.

Приложение Б**Добра практика за деца с проблеми с отделителната система**

1. Тези деца трябва да бъдат насърчавани да използва междучасията възможно най-ефективно и да посещава тоалетната.
2. Те ще се нуждаят от възможността да създадат свой собствен график за посещение на тоалетната, понякога на всеки час.
3. За много от децата с подобни проблеми е важно да седат на тоалетната чиния и да прекарат няколко минути, за да се уверят, че пикочните пътища и червата са напълно изпразнени.
4. Трябва да им бъде дадена възможността да посещават тоалетната в уединение.
5. При много от тези деца усещането за нуждата да отидат до тоалетната идва много бързо и се налага да го правят често, понякога почти веднага след като са били там. Те трябва да могат незабавно да напуснат часа, за да отидат до тоалетната, без безпокойство, и без да им се налага да чакат за позволение. Избягвайте да поставяте детето в неудобна ситуация или да го карате да чака.
6. Взимайте предвид дали тези ученици седат в близост до вратата – включително и когато ги регрупирате за различни дейности.
7. За да развият капацитета на пикочния си мехур и да се предотврати запек и проблеми с пикочните пътища, е важно тези деца да пият редовно вода през целия учебен ден.

Добра практика за деца без проблеми с отделителната система

1. По-голямата част от децата трябва да бъдат насърчавани да използват тоалетната, само когато наистина чувстват нужда за това.
2. Трябва да бъдат учени да не ходят „за всеки случай“.
3. Не трябва да бъдат задържани твърде дълго при нужда да посетят тоалетната.
4. Би трябвало да могат да отидат до тоалетната без изрични коментари или ограничения.
5. Трябва да имат свободен достъп до тоалетната, когато имат нужда.
6. Би трябвало да могат да посещават тоалетната в уединение.
7. Трябва да бъдат насърчавани да пият вода редовно през целия ден.

Приложение В

Стандарти за чистота на училищните тоалетни

Разработени от:

Albany Washroom Services

Заедно с:

**British Institute of Cleaning Science, BICSc,
British Toilet Association, BTA and Bog Standard**

Съдържание:

Въведение

Основни принципи на чистене

Подробна таблица на стандартите за чистота

Таблица за честота и методи на чистене и поддръжка

Детайлно описание на методите

- Основна среда
- Кошове за отпадъци
- Мивки, писоари и тоалетни
- Подове
- Кошове за дамски хигиенни отпадъци
- Остри обекти
- Стени, тавани, прозорци, огледала и т.н

Въведение

Училищата са задължени да осигурят здравето, сигурността и благополучието на учениците. Предоставянето на чисти и добре поддържани тоалетни и хигиенни съдове е основно изискване за всяко работно място или образователна среда, но то е от особено значение за училищата.

Този документ показва и разглежда окончателните стандарти за чистота на всяко училище, което иска да се придържа към стандартите зададени от:

- BOG Standard
- British Toilet Association – BTA
- British Institute of Cleaning Sciences – BICSc

Този документ е разделен на три основни секции, всяка от които се състои от:

- Детайлно описание на приложими методи
- Основни принципи на чистене и поддръжка
- Подробна таблица на стандартите за чистота
- Таблица за честота и методи на чистене

Силно препоръчително е хората, наети за хигиенни услуги, да бъдат подходящо обучени на необходимото ниво на компетенции за опитност на хигиенния обслужващ персонал. Обучението на хората следва да включва като минимум следните теми:

- Чистене на под и събиране на отпадъци
- Контрол на телесни течности, замърсяване и остри предмети
- Миене на стени
- Санитарни уреди (тоалетни, писоари, умивалник, зареждане на тоалетни принадлежности)
- Миене на под с препарат
- Миене под налягане

Също така се препоръчва началникът на хигиенния обслужващ персонал да бъде запознат и с другите модули на сертификата, като химична компетенция и съхранение на оборудването.

Основни принципи на чистене и поддръжка

Чистене

- ❖ Училищните тоалетни трябва да бъдат почиствани поне два пъти дневно, както и в пиковите часове на деня.
- ❖ Не трябва всички да бъдат почиствани по едно и също време, за да се осигури нормален достъп на учениците.
- ❖ Да бъдат достъпни за учениците през целия ден.
- ❖ Да се ограничи затваряне само за временни нужди от почистване.
- ❖ Да се осигурят провизии за чистене на допълнителни петна.
- ❖ През училищните празници да бъдат почиствани в дълбочина от лицензирани фирми, поне три пъти годишно.

Санитарни помещения за момичета

- ❖ Препоръчва се да има санитарен кош във всяка тоалетна кабина, за да осигури интимност и да опази скромността на момичетата по време на менструалния им цикъл в чувствителна за тях възраст.
- ❖ Обикновените кошове не са достатъчни.
- ❖ Кошовете за санитарни отпадъци трябва да бъдат изпразвани и почиствани често от лицензирана за това фирма, за да се избегне препълване им или отделянето на миризми.

Поддръжка

- ❖ Училищните тоалетни трябва да бъдат в изправност.
- ❖ Тоалетните трябва да бъдат снабдявани с тоалетна хартия, сапун и кърпи за ръце всекидневно.
- ❖ Всякакъв вид ремонт на тоалетните помещения трябва да бъде извършван максимално бързо, за да се избегне евентуално неудобство за учениците.
- ❖ Училището трябва да има в резерв резета за отделните тоалетни кабинни.
- ❖ Планираната поддръжка на тоалетните трябва да се извършва в неучебно време.

Вентилация

- ❖ Прозорците трябва да бъдат отворени по време на почистване.
- ❖ Тоалетните трябва да имат механична вентилация.
- ❖ В тоалетните, които нямат прозорци, вентилацията трябва да бъде включена по време на почистването им.

Питейна вода

- ❖ Съоръженията за питейна вода не трябва да бъдат разположени в тоалетните

Контрол

- ❖ Училищните тоалетни трябва да бъдат надзиравани редовно като част от политиката на училището
- ❖ Всяка тоалетна трябва да има свой списък за проверка за почистване, разделен на равни интервали за деня, на който да има дата и подпис от всяко почистване
- ❖ Всяка тоалетна трябва да има подобен документ за повреди и съответните поправки

Безопасност

- ❖ Оборудването за почистване трябва да бъде кодирано по цвят(синьо за коритата на

- мивките, кранчетата и резетата; червено за тоалетните, казанчетата и писоарите)
- ❖ Почистващият персонал трябва да спазва всички регулации на COSHH и да осигури правилното складиране на отделните препарати и химикали.
  - ❖ Всички почистващи препарати трябва да бъдат недостъпни за учениците, в заключени помещения
  - ❖ Силно се препоръчват известните търговски марки за почистващи препарати
  - ❖ Отпадъчните води не трябва да се изхвърлят в тоалетните или писоарите, а в определена за това мивка на почистващия персонал
  - ❖ Белината не е разрешена за употреба във всички училища. Ако е разрешена, белината трябва да бъде използвана само при риск от инфекции и само след спазване и следване на всички изисквания за безопасност, както и регламента на COSHH.

Подробна таблица на стандартите за чистота

	Приемливо	Неприемливо
Генерални		
Премахване на свободни отпадъци	Липса на смет,отпадъци, прах и всякаква чужда материя	Натрупана смет,прах,отпадъци и чужда материя
Премахване на застояли отпадъци	Липса на застояли отпадъци като дъвки и лепенки	Натрупване на застояли отпадъци
Твърд под		
Измиване на места	Сухо и без разливания, отстраними петна,повърхностни петна и чужда материя.	Наслагания от разливания, отстраними и повърхностни петна, нанос.
	Има еднакъв цялостен вид сухо без разливания, отстраними петна,повърхностни петна и чужда материя.	Наслагания от разливания, отстраними и повърхностни петна, нанос с различен външен вид
Цялостно почистване	Сухо без петна, разливания, без петна от боя, драскотини и застояли отпадъци. С цялостно завършен вид.	Наслагвания от отстраними петна, разливания, импрегнирана мръсотия,драскотини и отломки с различен външен вид.
Вертикални повърхности и високи повърхности		
Прах	Без видима мръсотия, прах и паяжини.	Натрупване на нанос и прах по вертикалните повърхности и на местата, където се срещат с вертикални такива.
Миене на петна с влажна кърпа	Без наплъстена мръсотия,прах, паяжини и отстраними петна/графити.	Натрупване на наплъстена мръсотия и прах на вертикални повърхности. Отстраними петна.
Цялостно миене с влажна кърпа	Без наплъстена мръсотия,прах, паяжини и отстраними петна/графити, с цялостно завършен вид.	Натрупване на наплъстена мръсотия и прах на вертикалните повърхности и на местата, където се срещат с хоризонтални такива. Отстраними петна и и зацапвания.
Мебел и обзавеждане		
Прах	Без видима мръсотия, прах и паяжини.	Натрупване на нанос и прах по хоризонтални повърхности и на местата на допир с вертикални такива
Миене с влажна кърпа	Без наплъстена мръсотия, прах, паяжини и отстраними петна. Цялостно-завършен вид. Сухо.	Натрупване на наплъстена мръсотия и прах в/в вертикалните повърхност и на местата на допир с хоризонтални такива. Отстраними петна и зацапвания.
Полиране	Сухо и без отстраними петна, разливания и наноси. Има ярък и равномерен блясък.	Незавършен цялостен вид, натрупване на отстраними петна, разливания, наноси и остатъци от полиращата паста.
Санитарно обзавеждане		
Миене с влажна кърпа	Без натрупана мръсотия, прах, отстраними петна, телесни мазнини и течности.Цялостно завършен вид. Сухо. Без мирис.	Натрупване на наплъстена мръсотия,,прах и мазнини на всички повърности и на местата на среща с хоризонтални повърности. Отстраними петна и зацапвания.
Дълбоко почистване	Без натрупана мръсотия, прах, отстраними петна,телесни мазнини и течности, люспи и зелен меден окис.Цялостно завършен вид. Без мирис.	Натрупване на наплъстена мръсотия,прах, мазнини,люспи и зелен меден окис на всички повърности и на местата на допир с други такива. Отстраними петна и зацапвания.

Таблица за честота и методика

Вид	Честота	Методика
Основни повърхности	Поне веднъж дневно	Повърхностите трябва да бъдат ръчно почиствани и подсушавани след употреба и/или в края на деня(в зависимост от повърхността) използвайки препарат за почистване и топла вода. Бъдете сигурни, че използвате предназначения по цвят парцал. Червеният трябва да бъде използван за местата с висок риск(тоалетни и писоари), докато жълтият парцал се използва за мивки,кранчета и подобни. Подсушете напълно всички повърхности. Може да използвате кърпи за еднократна употреба, но е важно да следвате следния ред на почистване, от зони с по-нисък риск към тези с по-висок. Използвайте дезинфектант само ако има риск от инфекции и после изплакнете добре. Някои дезинфектанти нямат ефект върху мръсни повърхности.
Често докосвани от ръце повърхности като кранчета, дръжки на врати, резета и т.н.	Поне веднъж дневно, препоръчително е тоалетните да бъдат мити дори и по два до три пъти в деня.	Както по-горе: препарат и топла вода. За мивките може да бъде използван отделен специален за това препарат. Проверете дали и двете страни на тоалетните седала са чисти. Измийте и изсушете кранчетата на мивките. Изчистете казанчетата и дръжките на вратите на всяка отделна кабина. Трябва да се обърне специално внимание на страните и долната част на сушилниците за ръце. Всички части на писоарите трябва да бъдат измити с препарат и топла вода. Трябва да се обърне специално внимание на страните и площта около писоарите. Релсите за хора с увреждания трябва да бъдат чистени с препарат.
Мивки-нисък риск	Постоянна употреба: поне два пъти, а за препоръчване и три пъти дневно.	Всички повърхности трябва да бъдат почиствани с препарат и полирани със суха кърпа. Дезинфектант трябва да бъде използван само при известен риск от инфекции и последван от добро изплакване.
Тоалетни/Писоари- висок риск	Постоянна употреба: поне два пъти, а за препоръчване и три пъти дневно.	Сапунът за ръце(препоръчително течен) трябва да бъде на разположение да всяка мивка. Същото важи и за сушилниците.
Подове	Дневно	Измийте с препарат и топла вода. Дезинфектант е необходим само при оставено наличие на кръвни отпадъци.
Отпадъчни кошчета	Дневно	Изпразвайте кошчетата поне два пъти дневно. Почиствайте ги от вън всеки ден. Почистете ги отвътре с препарат и топла вода ако са замърсени. Сменяйте чувалите за смет веднъж на ден.
Кошове за дамски хигиенни отпадъци	Дневно	Вдигайте ги от земята по време на почистването на пода. Почиствайте ги външно всеки ден Кошчетата за санитарни отпадъци трябва да бъдат старателно почиствани (най-често от квалифицирана за това фирма), за да се избегне препълване или отделянето на миризми.
Огледала	Дневно	Огледалата трябва да бъдат полирани и всеки метал по тях трябва да бъде излъскан.
Стени	Стени/участъци с петна трябва да бъдат чистени всекидневно	Проверете стените и деленията за петна и белези и почистете с препарат, парцал и топла вода.
Тавани, прозорци, осветление,	Периодично	Не е необходимо рутинно почистване. Почиствайте периодично с топла вода и препарат за общо почистване. Почиствайте с дезинфектант само при наличие на кръв. Металът трябва да

въздухопровод и, принадлежности		бъде излъскан.
Тръби (външни)	Седмично	Почиствайте седмично с препарат и топла вода.
Съоръжения за питейна вода	Дневно	Съоръженията за питейна вода трябва да бъдат почиствани всекидневно. Ако децата пият директно от чучур препарат, с който миете трябва да бъде безопасен. За целта може да бъде използван специален спрей и/или патентовани мокри кърпички, за да се поддържа безупречната чистота на тези съоръжения. Не трябва да се намират в тоалетните помещения. Трябва да бъдат почиствани всекидневно, както и тези разположени в двора на училището.
Кръв или телесни течности		Когато се знае, че има замърсяване с кръв или телесни течности (като разливания, повърнато или фекалии), мястото трябва да бъде почистено веднага и всяка замърсена повърхност трябва да бъде почистена и дезинфектирана.

Бележки:

Белината трябва да бъде използвана много внимателно, следвайки наставленията на COSHH и не трябва да бъде смесвана с какъвто и да било друг вид почистващи препарати. Евентуалното смесване на хипохлорит и амоняк може да бъде фатално. Силно се препоръчва да не се използва белина. Може да бъде използвана само след преминато обучение и не трябва да бъде използвана върху метални повърхности.

Не изхвърляйте отпадъчната вода в писоарите. Това трябва да става в определената за това мивка на обслужващия персонал, ако това не е възможно, то тогава тези води трябва да бъдат изхвърляни в тоалетните.

Почистване и поддръжка

Почистващите препарати, които се използват трябва да осигуряват стерилност поне до 99.9% и да бъдат ефективни **срещу MRSA, E Coli** и други бактерии. Отговорността пада на доставчиците на тези препарати, които трябва да осигурят необходимата литература за съответния продукт.

Винаги работете от най-чистата част към най-мръсната в следния ред:

Честота	Ред и цвят	Артикули
Дневно	Първо почистване Жълт парцал с червен ръб	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Кранчета ❖ Корита на мивки (включително и от външната им страна, тоалетни масички ❖ Мивки на обслужващия персонал ❖ Автоматите за сапун ❖ Сушилниците за ръце(включително и пространството около тях) ❖ Дръжките на бравите и резетата на всяка тоалетна кабинка ❖ Казанчетата ❖ Огледала ❖ Вратите ❖ Кошчетата: отвън и отвътре ❖ Външната част на всички санитарни продукти
	Второ почистване Червен парцал	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Външността на кошчетата за санитарни отпадъци ❖ Тоалетните , включвайки под ръба и без да се забравят страничните ръбове на седлата и капаците ❖ Разделителите между писоарите ❖ Писоарите, под и около тях ❖ Тръбите около тоалетните, писоарите и мивките
	Последно почистване Червен парцал и кофа	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Подове ❖ Первази
<i>Бележки</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Премахнете всякакви белези от стените, от разделителните стени на отделните тоалетни кабинки, вратите. Премахнете графитите. ➤ Докладвайте за проблеми и дефекти. ➤ Заредете с тоалетна хартия, сапун, кърпи за ръце и ароматизатори ➤ Попълнете формуляра за почистване и формуляра за повреди и поправки. 	
Седмично	Жълт парцал с червен ръб	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Измиване на стени и радиатори. ➤ Избършете ръбовете, горната част на касите, горната част на тоалетните кабинки. ➤ Премахнете натрупаната мръсотия по мивките, кранчетата и писоарите.

Месечно		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Прозорци(включени в редовния график за почистване) ➤ Зад радиаторите ➤ Светлини ➤ Въздушните отвори и вентилационната система ➤ Таваните
Всеки учебен срок	Дълбоко почистване, използвайки специалист с необходимото оборудване	<p>Задачи, които специалистът трябва да изпълни:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Премахване на всички скрити наслагвания, котлен камък от тръби, стени, сифони/ от пода и тоалетната/, мивките и тоалетните чинии ➤ Премахването и почистването с пара на събралата се и трудна за почистване мръсотия, включително и хигиенизирането на трудно достъпните места ➤ Всички тоалетни, писоари, мивки, душове, маханизми, подове и всички допирни точки на стените и пода ➤ Изтъркайте до достигане на безупречна чистота ➤ Тавани, стени, паркет, светлини, въздушни отвори, прозорци, огледала, вентилационна система.

Детайлно описание на методите

1. Основна среда
2. Мивки, писоари и тоалетни
3. Подове
4. Кошове за отпадъци
5. Кошове за дамски отпадъци
6. Стени, тавани, прозорци, огледала и т.н.

Основна среда

Тоалетните трябва да бъдат почиствани поне два пъти дневно² при средна или голяма посещаемост.

Винаги се започва от най-малко замърсените области и се отива към най-силно замърсени, оставяйки местата с натоварено движение от ученици за последно.

Бъдете сигурни, че оборудването, с което разполагате е отбелязано с правилния цвят:

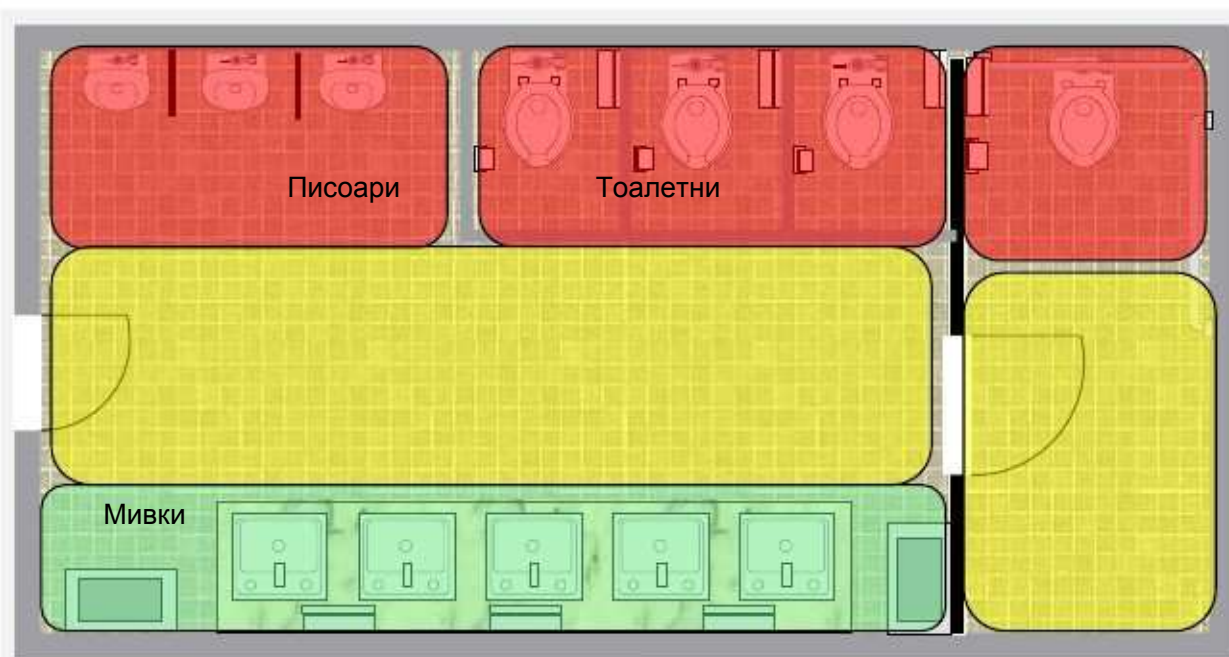
- ✓ червен парцал, бърсалка и кофа за местата с по-голям риск от замърсяване като тоалетни, писоари и подове на тоалетните помещения.
- ✓ жълт парцал (с червен ръб) за мивките, огледалата, резетата и др. , които представляват повърхности с по-нисък риск.

Започнете почистването на тоалетните от зелената част и тогава преминете към червената. Жълтата част трябва да бъде оставена за последна, за да се избегнат подхлъзвания и следи от стъпки. Препаратите за почистването на червената част се поставят преди да започнете със зелената, така те имат време да действат ефективно. Парцалите трябва да бъдат кодирани по цветове и трябва да бъдат използвани само за определените. Запомнете, че червените парцали трябва да бъдат използвани само за тоалетните и писоарите.

Слаба
замърсеност

Средна
замърсеност

Силна
замърсеност

² Забележката за поне два пъти дневно се отнася за училища, които имат едносменен режим на обучение. При двусменен режим на обучение или при целодневна организация, почистването следва да е минимум 2 пъти на учебна смяна.

Мивки, писоари и тоалетни

Нужно оборудване

- Предупредителни знаци
- Защитно оборудване
- Тоалетна четка
- Парцали и кофи в подходящия цвят
- Почистващи препарати за съответните повърхности
- Гъба
- Пинсета
- Тоалетни хартия
- Санитарни торби за смет и издължена четка
- Чували за смет в подходящ цвят

Как се почистват мивки, писоари и тоалетни

1. Съберете оборудването
2. Вземете необходимите мерки за защита на ръцете.
3. Изберете правилните химикали и направете необходимия разтвор за миене в необходимото количество.
4. Сложете знака "затворено за почистване" и отворете прозорците.
5. Изключете системата за автоматично пускане на водата на тоалетните
6. Изчистете каналите за отпадъчни води.
7. Изпразнете кошчетата за боклук.
8. Пуснете водата в тоалетните, сложете необходимия препарат и му дайте необходимото време за въздействие върху повърхността (около минута).
9. Използвайте оборудване маркирано с правилния цвят.
10. Работете от чисто към мръсно.
11. Използвайки отделен препарат измийте, избършете и подсушете всички санитарни приспособления.
12. Обърнете специално внимание на проблемните места.
13. Премахнете всякакъв вид петна от стените и избършете дръжките на вратите. Избършете вътрешността на тоалетните, както и под ръба на коритото, избършете тоалетната четка и държача за тоалетна хартия.
14. Включете обратно системата за автоматично пускане на водата и проверете цялостния вид на тоалетното помещение като установите дали има някакви дефекти.
15. Поставете тоалетната хартия ако е необходимо, почистете и складирайте почистващото оборудване.
16. Премахнете предупредителните знаци и не забравяйте да затворите прозорците

Подове

Ако подовата настилка е специална, трябва да се следват инструкциите за почистване, предоставени от производителя.

Има няколко варианта за почистване на подовата настилка и ние ще разгледаме няколко от най-популярните.

Миене на под с препарат

Нужно оборудване:

- препарат;
- кофа;
- гъба;
- защитна екипировка;
- бърсалка и преса за изцеждане;
- предупредителни знаци;
- парцал (при необходимост).

Как да миете с влажен парцал

1. Съберете оборудването.
2. Сложете защитно облекло.
3. Подгответе препарата като добавяте вода и сложете необходимото количество в кофата.
4. Сложете предупредителните знаци и отворете прозорците.
5. Поставете кофата и пресата зад линията на работа.
6. Бършете паралелно на стената.
7. Движете парцала във формата на осмица.
8. Будете сигурни, че държите парцала правилно.
9. Бършете само досегаемата от вас част.
10. Не мокрете пода повече от необходимото и изцеждайте правилно.
11. Стойте пред пресата за изцеждане
12. Изплаквайте бърсалката често и сменяйте препарата при необходимост.
13. Изпозвайте гъбата за да отстраните упоритите петна.
14. Избършете перваза след измиването на пода.
15. Проверете как изглежда пода.
16. Почистете бърсалката и я оставете в кофата да се изцеди.
17. Почистете и приберете цялото оборудване.
18. Премахнете предупредителните знаци и затворете прозорците.

Миенето с машина и подсушаването

Необходимо оборудване:

- Ротационна машина за под с контейнер и накрайник против изпръскване.
- Бършещ диск.
- Прахосмукачка с воден филтър или комбинирана машина за почистване и подсушаване
- Гъба (с дръжка)

- Препарат
- Защитно оборудване
- Парцали и кофи
- Предупредителни знаци
- Прекъсвач
- Кош за отпадъци
- Предпазен найлон във формата на квадрат

Как да мием и подсушаваме

1. Съберете оборудването.
2. Пригответе машината за работа и направете необходимите проверки за сигурност.
3. Сложете защитно облекло
4. Стартирайте пробно прахосмукачката с воден филтър.
5. Подгответе препаратите за миене като го смесвате с необходимото количество вода, избършете всеки вид разливания.
6. Поставете предупредителните знаци и отворете прозорците.
7. Не включвайте оборудването в контакта с мокри ръце.
8. Включете машината далеч от вратата и поставете кабела зад лнията на работа.
9. Бършете паралелно на паркета и при необходимост използвайте приставката за ъгли.
10. Машината трябва да бъде под ваш контрол през цялото време.
11. Избягвайте пренанасянето и намокрянето на первазите на дюшемето.
12. Използвайте застъпващи се нанасяния и избягвайте да стъпвате на мокрия под.
13. Поставете дръжката в изправено положение и често проверявайте състоянието на чистещата приставка.
14. Почистващата машина: Изключете внимателно от контакта и поставете на найлоновия квадрат.
15. Започнете да сушите пода преди той да започне да съхне сам.
16. Започнете почистване с прахосмукачката с воден филтър, почиствайте от сухо към мокро.
17. Прахосмукачка: Изключете внимателно от контакта и поставете на найлоновия квадрат.
18. Почистете первазите на дюшемето и проверете цялостния вид на пода.
19. Завършете проверките за безопасност, съберете кабелите и почистете машините.
20. Важно е всички съдове, в които е имало препарати да бъдат изпразнени, почистени и измити след тяхната употреба.
21. Приберете и почистете всички материали и оборудване.

Кошове за отпадъци и смет

Необходимо оборудване:

- Защитно облекло
- Препарат
- Парцали
- Черна торба за смет
- Подходящи на цвят чували за смяна

Как да почистваме кошете за боклук

1. Отворете капака и погледна вътре за опасни предмети
2. Внимателно премахнете стария чувал.
3. Поставете го в черния плик за отпадъци.
4. Напръскайте вътрешността с препарат и избършете с парцал.
5. Поставете нов чувал в коша като сте сигурни, че той не възпрепятства боклука да стига до дъното на коша.
6. Сменете капака.
7. Напръскайте с препарат целия кош както и вътрешността на капака и избършете.
8. Не забравяйте да почистите и от външната страна на дъното.
9. Също така почистете и пода, където е стоял кошът

Кошове за дамски хигиенни отпадъци

Необходимо оборудване:

- Защитно облекло
- Препарат
- Червени парцали

Как да почистваме кошете за дамски хигиенни отпадъци

Кошовете трябва да бъдат почиствани само от регистрирани за това фирми.

Ако е част от задълженията ви да почиствате кошете външно, то вие трябва да:

- Напръскайте коша с препарат и да забършете.
- Не забравяйте да почистите и външната страна на дъното.
- Също така, почистете пода под и около него.

Използвайте само червени парцали.

Остри предмети

Необходимо оборудване - Защитно облекло

По-голямата част от тези предмети нямат нужда от измиване. Само обучен за това персонал трябва да борави с предмети от този произход, използвайки специален кош, предназначен за безопасно съхранение на остри предмети. Тези предмети трябва да бъдат изхвърляни само от регистрирана за това фирма.

Стени, тавани, прозорци, огледала

Необходимо оборудване:

- Платформа за улесняване на достъпа
- Предпазни знаци
- Защитно облекло
- Покривала против прах
- Парцали
- Препарат
- Кош за отпадъци
- Обезопасяващо тиксо
- Гъба
- Найлонов лист, ако е необходим
- Кофи и парцали или машина за миене на стени

Как да почистваме стени, тавани, прозорци и огледала

1. Съберете оборудването на едно място
2. Пригответе машината за миене на стени, ако е приложима. Изпълнете необходимите проверки за безопасност.
3. Поставете защитното облекло. Очите, скалпа и кожата трябва да бъдат предпазени ако се работи с опасни химикали.
4. Пригответе разтвора за чистене като добавяте химикалите към водата. Избършете всеки вид разливания.
5. Поставете предупредителни знаци и отворете прозорците.
6. Използвайте покривалата против прах и обезопасете всички контакти и електрически изходи.
7. Изправете платформата и я използвайте правилно.
8. Почиствайте от горе до долу..
9. Почиствайте капки или стичания на момента.
10. Изплакнете всичко от горе до долу
11. Оставете повърхността възможно най-суха.
12. Внимателно изключвайте от контактите
13. Проверете завършения вид.
14. Проверки за безопасност, прибиране на кабелите, почистване на машините, ако са използвани такива.
15. Почистете и приберете цялото оборудването.
16. Премахнете обезопасяващото тиксо.
17. Премахнете предупредителните знаци и затворете прозорците.

Как би следвало да си мием ръцете?

Намокрете ръцете си под течаща топла вода.

Нанесете малко количество сапун.

Разтрийте дланите си една в друга – извън течащата вода.

Разтъркайте пръстите си и пространството между тях.

Разтъркайте ноктите в дланите си.

Не забравяйте да измиете обратната страна на дланите си